Reguli din cuvântul despre pocăință

1. Întrucât se apropie acum al patrulea Paște după persecuție, se apropie vremea excomunicării pentru cei care au fost denunțați, închiși, au suferit torturi crude și răni insuportabile și multe alte asupriri grele, cărora slăbiciunea trupului i-a trădat în cele din urmă. Deși nu au fost primiți în biserică la început, din cauza celei mai grave căderi care a urmat, dar fiindcă s-au luptat mult și s-au străduit mult (căci nu au ajuns la fărădelege prin propria lor voință, ci pentru că slăbiciunea trupului i-a trădat, căci și ei arată rănile lui Iisus pe trupurile lor, iar unii sunt în doliu de trei ani), atunci la această penitență să li se mai adauge încă patruzeci de zile, în amintirea momentului când s-au apropiat de biserică. Un astfel de număr de zile Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, după botez, după ce a postit, a fost ispitit de diavol; Un număr atât de mare de zile să se străduiască mai ales și să postească mai fervent, și, în plus, să fie treji în rugăciune, meditând neîncetat la ceea ce i-a spus Domnul ispititorului, care i-a cerut să i se închine: Urmează-Mie, Satano, căci scris este: „Domnului Dumnezeului tău să te închini și numai Lui să-I slujești” (Matei 4:10).

2. Pentru cei care, după ce au fost luați doar în pază și au îndurat dureri și duhoare în închisoare, ca și cum ar fi fost asediați, au ajuns mai târziu captivi fără luptă cu chinurile, fiind zdrobiți de o neputință extremă și de o oarecare orbire, este suficient să adaugem anul la timpul precedent: întrucât și ei s-au dat cu toată puterea lor la suferințe pentru numele lui Hristos, măcar că au primit o mare mângâiere de la frații din închisoare. Pentru aceasta să plătească cu multă dobândă, dorind să fie eliberați de amarul captiv al diavolului, aducându-și aminte mai ales de Cel ce zice: Duhul Domnului este peste Mine, pentru Care M-a uns. M-am trimis să vestesc săracilor vestea bună, să vestesc celor prinși de război slobozirea și orbilor căpătarea vederii, să aduc odihnă celor nenorociți, să vestesc anul de îndurare al Domnului și ziua răsplătirii (Isaia 61:1-2; Luca 4:18-19).

3. Dar celor ce n-au pătimit nimic de genul acesta și n-au arătat rodul credinței, ci au fugit de bunăvoie în țara răutății, în care lașitatea și frica i-au trădat, dar care acum vin la pocăință, este necesar și potrivit să se aplice pilda smochinului neroditor, așa cum spune Domnul: Un om avea un smochin sădit în via sa și a venit să caute rod în el și n-a găsit. Și a zis viei: Aceasta este a treia vară de când vin să caut rod în smochinul acesta și n-am găsit; pentru că și-a lepădat grămezile, de ce lucrează pământul? Dar el, răspunzând, i-a zis: Doamne, las-o și vara aceasta, până când voi săpa împrejurul ei și o voi presăra cu gunoi. Și dacă va aduce rod, iar dacă nu va aduce, în cele din urmă o veți tăia (Luca 13:6-9). După ce ați pus înaintea ochilor voștri pilda aceasta și ați arătat rod vrednic

de pocăință, în decursul unei vremuri atât de lungi, adică patru ani, primiți un folos și mai mare.

4. Iar celor ce sunt complet deznădăjduiți și nepocăiți, și au dobândit pielea neschimbată a unui etiopian și pestrița unui râs, să li se rostească sentința celuilalt smochin: „Nu veți rodi niciodată în veac” (Matei 21:19): de aceea îndată s-a ofilit. Și în ei se împlinește ceea ce a fost spus de Eclesiastul: „Ce este stricat nu se poate împodobi și lipsitul nu se poate număra” (Eclesiastul 1:15). Căci este cu neputință ca ceea ce este stricat să se împodobească, dacă nu este mai întâi îndreptat, și este cu neputință să numeri lipsitul, dacă nu este mai întâi completat. De aceea, și în sfârșit, li se va întâmpla ceea ce a fost spus de prorocul Isaia: „Și vor vedea trupurile moarte ale oamenilor care s-au răzvrătit împotriva Mea. Căci viermele lor nu se va sfârși și focul lor nu se va stinge și vor fi o rușine pentru orice făptură” (Isaia 66:24). Căci, așa cum a fost prezis și de el: „Cei răi se vor tulbura și nu vor putea să se odihnească”. „Cei răi nu au bucurie”, zice Dumnezeu. (Isaia 57:20-21)

5. Unii s-au prefăcut, precum David, care s-a prefăcut a fi nebun pentru a scăpa de moarte, deși nu era nebun. Nu au scris o renunțare directă la credință, ci, în împrejurări foarte grele, au batjocorit vicleșugurile vrăjmașilor, așa cum copiii cu simț și inteligență râd de copiii nebuni: cum, de exemplu, fie au trecut pe lângă altarele idolilor, fie au dat un scris de mână, fie i-au pus pe păgâni în locul lor. Deși unora dintre aceștia, după cum am auzit, li s-a arătat îngăduință de către unii dintre mărturisitori, pentru că se fereau cu mare grijă să aducă foc și tămâie demonilor necurați cu propriile lor mâini și, deși au făcut aceasta din nebunie, fără să observe: totuși, să fie amânați șase luni de la întoarcerea la Dumnezeu în pocăință. Căci în felul acesta și aceștia vor primi mai mult folos, reflectând la rostirea profetică: Căci ni s-a născut un Copil, un Fiu, și ni s-a dat, a cărui domnie este peste trupul lui și numele lui este chemat: Mare este sfatul îngerilor (Isaia 9:6). Acest copil, după cum știți, în a șasea lună după zămislirea unui alt copil, care propovăduia pocăința înainte de intrarea sa în cer pentru iertarea păcatelor, a fost zămislit în același fel, ca să propovăduiască pocăința. Căci îi auzim pe amândoi propovăduind, mai întâi, nu numai despre pocăință, ci și despre Împărăția Cerurilor, despre care am fost învățați că este în noi (Luca 17:21), fiindcă cuvântul în care credem este aproape, în gura și în inima noastră. Despre această împărăție, după ce au primit o aducere aminte, vor învăța și ei să mărturisească cu gura lor că Iisus Hristos este Domn, crezând în inima lor că Dumnezeu L-a înviat din morți. Căci auzim că cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mântuire (Romani 10:8-10).

6. Unii sclavi creștini s-au stabilit în locul lor, iar sclavii, ca slujitori și, într-un fel, ei înșiși închiși la stăpânii lor, fiind amenințați de aceștia și temându-se de ei, au fost aduși să jertfească idolilor și au căzut. Acești sclavi, în decursul unui an, să

arate fapte de pocăință, învățând de acum înainte, ca sclavi ai lui Hristos, să facă voia lui Dumnezeu și să se teamă de El și mai ales auzind că orice bine face, fie rob, fie om slobod, va fi primit de la Domnul. (Efeseni 6:8)

7. Cei slobozi să fie încercați în pocăință timp de trei ani, atât pentru că au fost ipocriți, cât și pentru că i-au silit pe tovarășii lor de robie să jertfească idolilor: căci întru aceasta n-au ascultat de apostol, care vrea ca ei să facă la fel ca stăpânii lor cu robii lor, slăbind pedeapsa, știind că și nouă și lor Domnul este în ceruri și cu El nu este acuzație de persoană (Efeseni 6:9). Iar dacă toți avem un Domn care este nepărtinitor, căci Hristos este totul și în toți, în barbari și în sciți, în robi și în slobozi (Coloseni 3:11): atunci cei ce voiesc să-și mântuiască sufletele trebuie să privească la ce au făcut, atrăgând pe tovarășii lor de robie în idolatrie, care ar fi putut evita aceasta, dacă le-ar fi dat dreptate și egalitate, precum spune iarăși Apostolul (Coloseni 4:1).

8. Cei ce au fost trădați și au căzut, dar au venit ei înșiși la luptă și s-au mărturisit creștini și au fost aruncați în închisoare și chinuiți, este drept să ne întărim în bucuria inimii și să avem părtășie cu ei în toate, atât în rugăciuni, cât și în împărtășirea Trupului și Sângelui lui Hristos și în mângâierea cuvântului, pentru ca, luptând mai neîncetat, și ei să fie socotiți vrednici de cinstea chemării celei de sus. Căci este zis: „Dreptul va cădea de șapte ori și se va înălța” (Coloseni 4, 1). Chiar dacă toți cei ce au căzut ar face la fel, ar arăta o pocăință desăvârșită și din toată inima.

9. Trebuie să avem părtășie și cu cei care, ca și cum s-ar fi trezit din somn la ispită, când aceasta încă nu se descoperise, ci doar se pregătea să-i atragă, au adus asupra lor o ispită asemenea unei bătălii pe mare și multă furtună și mai ales au aprins mai tare cărbunele păcătoșilor asupra fraților lor. Căci astfel de oameni se apropie de aceasta în numele lui Hristos, deși nu iau aminte la cuvintele cu care El ne învață să ne rugăm, ca să nu cădem în ispită (Matei 26:51), și iarăși în rugăciune să spună Tatălui: și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește pe noi de cel rău (Luca 11:4). Poate că ei nu știu că Învățătorul și Învățătorul nostru a evitat adesea pe cei care voiau să-L defăimeze și că uneori pentru ei nu a mers pe față, iar când s-a apropiat vremea pătimirii Sale, nu S-a dat pe Sine, ci a așteptat până când au venit împotriva Lui cu arme și bâte, și atunci le-a zis: ați ieșit cu arme și bâte ca după un tâlhar ca să Mă prindeți (Marcu 14:48); și ei, spune Evanghelistul, L-au dat în mâinile lui Pilat. După asemănarea Lui, cei ce alergau spre ținta Lui au pătimit, aducându-și aminte de cuvintele Sale dumnezeiești, în care El, întărindu-ne, vorbește despre prigoniri: Luați aminte la voi înșivă, că vă vor da în mâinile bisericilor și vă vor biciui în soboarele lor. Ei vor trăda, zice El, dar voi nu vă veți trăda pe voi înșivă și veți fi cunoscuți înaintea dregătorilor și a împăraților pentru numele Meu (Matei 10:17-18), dar voi nu vă veți purta bine. Căci El vrea să mergem din loc în loc, fiind

prigoniți pentru numele Lui, precum Îl auzim zicând: Când vă vor prigoni în cetatea aceasta, fugiți în alta (Matei 10:23): fiindcă nu vrea să ne apropiem de scutierii și sulițele diavolului, ca să nu devenim pricina multor morți pentru ei, ca și cum i-am sili la o împietrire mai mare și la săvârșirea de fapte de moarte, ci să așteptăm și să fim atenți la noi înșine, să veghem și să ne rugăm, ca să nu cădem în ispită. Astfel, Ștefan, primul care a suferit torturi pe urmele Lui, a fost luat de cei fără de lege în Ierusalim, adus înaintea adunării și, fiind ucis cu pietre pentru numele Domnului Iisus Hristos, a fost glorificat, rugându-se și zicând: Doamne, nu le pune lor în seamă păcatul acesta (Faptele Apostolilor 7:60). Astfel, Iacov a fost luat de Irod, care a fost decapitat cu sabia. Astfel, Petru, ales dintre apostoli, a fost adesea luat, aruncat în închisoare, batjocorit și în cele din urmă pironit pe cruce în Roma. Și preavrednicul de laudă Pavel, după ce a fost adesea trădat, a suferit până la moarte, s-a luptat mult și s-a lăudat cu multe persecuții și necazuri, în aceeași cetate în care a fost decapitat cu sabia. Și el, lăudându-se cu suferințele sale, a încheiat spunând că la Damasc a fost spânzurat pe zid într-un grajd noaptea și a scăpat din mâinile celui ce căuta să-l prindă (2 Corinteni 11:32). Căci primul lor scop era să propovăduiască Evanghelia și să învețe cuvântul lui Dumnezeu, prin care să-i întărească pe frați în credință; „Și ziceau și aceasta, că prin multe necazuri trebuie să intrăm în Împărăția lui Dumnezeu” (Faptele Apostolilor 14:22), căci nu căutau folosul lor, ci ca mulți să fie mântuiți. Și s-ar putea spune multe despre aceasta pentru oameni ca aceștia, să se facă cu înțelepciune; dar, precum zice apostolul: „Îmi lipsește timpul a vorbi” (Evrei 11:32).

10. De aceea, nu este drept ca cei din cler care au ieșit de bunăvoie la luptă, au căzut și au reînnoit lupta, să continue după aceea în preoție: căci au părăsit turma Domnului și s-au necinstit pe ei înșiși, ceea ce niciunul dintre apostolii lor nu a făcut. Căci fericitul Apostol Pavel, care a îndurat multe prigoane și a arătat multe jurăminte în lupte, deși știa că este mai bine să plece și să fie cu Hristos, totuși adaugă și spune: dar a rămâne în trup este mai de trebuință pentru voi (Filipeni 1:23-24). Căci, neprivind la folosul său, ci la folosul multora, ca să se mântuiască, a socotit că este mai de trebuință decât odihna sa să rămână cu frații și să aibă grijă de ei. De asemenea, poruncește învățătorului să fie în învățătură și să fie un exemplu credincios. De aceea, cei care, căzând și reînnoindu-și lupta în închisoare, caută dreptul de a săvârși sfântul ritual, acționează cu totul nejustificat. Căci cum cer ceea ce le-a mai rămas, când ar fi putut fi de folos fraților într-un astfel de moment? Atâta timp cât nu se ofensau, li se iertau fapta lor nechibzuită; dar când cădeau, atunci nu mai puteau săvârși sfântul rit, ca și cum s-ar fi comportat cu ușurință și s-ar fi necinstit pe ei înșiși. Și astfel, lăsând deoparte vanitatea, cu smerenie să fie mai ales atenți la modul în care își vor sfârși drumul. Căci împărtășania, respectată cu grijă și cu acuratețe, le este de ajuns din două motive: atât pentru ca să nu pară întristați și să caute cu osteneală scăparea de aici, cât și pentru ca unii care au căzut să nu aibă

pretext, ca și cum, cu ocazia pocăinței amenințătoare, ar fi slăbit în duh. Astfel de oameni vor avea rușine și ocară mai mult decât oricine altcineva, ca cel ce a pus temelia și n-a putut s-o termine. Căci, după cum se spune, toți cei care trec pe acolo vor începe să-L batjocorească, zicând: „Acesta a început să zidească și nu poate s-o termine” (Luca 14:29-30).

11. Unii s-au aruncat la început în prigoana cea aprigă. Stând în jurul scaunului de judecată și privind la sfinții mucenici care se grăbeau spre cinstea chemării celei de sus, fiind biruiti de râvnă bună, s-au dedat acesteia cu multă îndrăzneală, mai ales când au văzut mulți fiind răpiți și căzând de la credință. Înflăcărați în sinea lor pentru acestea și fiind chemați de un glas lăuntric să se împotrivească potrivnicului înălțat, s-au grăbit la aceasta, pentru ca acesta să nu pară înțelept în ochii săi, pentru că credea că va birui prin înșelăciune, în timp ce el însuși, fără să observe, era învins de cei care au îndurat cu vitejie tăierile și bătăile, ascuțișul sabiei și arderea focului și înecare în ape. Căci ca aceștia, fie cei care au suferit în închisoare și au fost biruiti de foame și sete, fie cei care au fost chinuiți afară din închisoare la tribunal, prin tăieri și biciuiri și în cele din urmă biruiti de slăbiciunea trupului, când unii cer prin credință oferirea de rugăciuni și cereri: este drept să fim de acord cu aceștia. Căci a avea milă și a-i îndupleca pe cei ce plâng și gem, pentru cei ce au fost biruiti în luptă de marea putere a diavolului cel rău, sau de părinți, sau de frați, sau de copii, nu face nimănui niciun rău. Căci știm că, chiar prin credința altora, unii au primit bunătatea lui Dumnezeu, în iertarea păcatelor și în sănătatea trupului și în învierea morților. Și astfel, aducându-și aminte de multele lor osteneli și nenorociri, săvârșite mai înainte pentru numele lui Hristos, și nu numai de aceasta, ci și de faptul că s-au pocăit și de fapta în care s-au trădat pe ei înșiși, se tânguiesc în epuizare și mortificare a trupului și că s-au retras din lume și au o bună mărturie despre viața lor, împreună cu ei ne rugăm și cerem pentru ei curățire și alte binecuvântări cuvenite, prin Cel ce S-a făcut Mijlocitor pentru noi la Tatăl, ispășind pentru păcatele noastre. Căci se spune: Dacă cineva păcătuiește, avem Mijlocitor la Tatăl - pe Iisus Hristos Cel Drept, și El este curățirea păcatelor noastre (1 Ioan 2:1-2).

12. Să nu fie considerați vinovați de aceasta cei ce au dat bani, ca să nu fie tulburați de vreo răutate. Căci au suferit pierdere și pierdere de bani, ca să nu-i piardă, sau să-și piardă sufletele, ceea ce alții, prin lăcomie, nu au făcut, deși Domnul zice: Ce folosește omului dacă va câștiga toată lumea și își va pierde sufletul (Matei 16:26), sau îl va pierde? Și iarăși: Nu puteți sluji lui Dumnezeu și lui mamona (Luca 16:13). Căci înaintea prigonitorului s-au arătat ca slujitori ai lui Dumnezeu, urând și călcând în picioare arginții și disprețuindu-i, și prin aceasta au împlinit ceea ce este scris: Răscumpărarea sufletului omului este bogăția lui (Proverbe 13:8). Căci citim în Faptele Apostolilor că în Tesalonic, când au fost târâți înaintea dregătorilor din cauza lui Pavel și a lui Sila, au fost eliberați pentru

o amendă cuvenită. După ce i-au întărâtat foarte tare pentru Numele lui Hristos și au întărâtat poporul și dregătorii, au luat de la Iason și de la ceilalți ce li se cuvenea și i-au făcut de rușine. Frații au trimis îndată pe Pavel și pe Sila noaptea la Bereea. (Faptele Apostolilor 17:9-10)

13. Așadar, să nu fie învinuiți cei ce au lăsat totul pentru mântuirea sufletelor lor și au plecat că au fost arestați alții pentru ei. Căci în Efes, Gaius și Aristarh, care îl însoțiseră pe Pavel, au fost arestați ca să facă spectacol în locul lui Pavel. Și când a vrut el să intre în norod, fiindcă s-a iscat o tulburare din pricina lui, pentru că a câștigat și a întors pe mulți oameni la evlavie, atunci, după cum se spune, ucenicii nu l-au lăsat să intre; și unii dintre mai-marii Asiei, care erau prietenii lui, au trimis la el și l-au rugat să nu se facă de rușine (Faptele Apostolilor 19:30-31). Dacă însă unii persistă și se ceartă cu cei care ascultă cu sinceritate pe Cel ce zice: „Când mântuiești, mântuiește-ți sufletul și nu te uita înapoi” (Gen. 19:17), să-și amintească de Petru, ales între apostoli, care fusese deja aruncat în închisoare și predat la patru cete de soldați ca să-l păzească, dar care a scăpat noaptea atât din mâna ucigașă a lui Irod, cât și a fost eliberat de toate speranțele poporului evreu, după porunca îngerului Domnului: „Și s-a întâmplat, spune el, că în ziua aceea s-a răspândit zvonul printre ostași că Petru a fost ucis. Și Irod, după ce l-a căutat și nu l-a găsit, și după ce i-a chinuit pe gardieni, a poruncit să fie uciși (Faptele Apostolilor 11:18-19): dar Petru nu este învinovățit pentru ei. Căci era posibil ca ei, care au văzut ce s-a întâmplat, să fi fugit, ca toți copiii care erau în Betleem și în toate împrejurimile lui, dacă părinții lor ar fi știut ce avea să se întâmple; dar au fost nimiciți de urâciosul ucigaș Irod, pentru că a căutat să nimicească un singur Copil, Care De asemenea, la porunca îngerului Domnului, a fugit, începând deja să ia captivi repede și să jefuiască cu nerușinare, după numele care I se punea: Numele Lui este Narts: ia captivi repede, jefuiește cu nerușinare, pentru că înainte ca copilul să știe să-și cheme tatăl sau mama, ia puterea Damascului și prada Samariei dinaintea regelui Asiriei (Isaia 8:3-4). De aceea, magii, fiind deja prinși și deveniți pradă, se închină cu smerenie și evlavie Pruncului, deschizându-și comorile și aducându-I daruri cele mai mărețe și potrivite, aur, tămâie și smirnă, ca unui Rege, Dumnezeu și Om. De ce nu au vrut să se întoarcă la regele asirian, ajutați de Providență? Căci, spune Evanghelia, primind vestea în vis că nu se vor mai întoarce la Irod, au plecat pe alt drum în țara lor. De aceea, Irod cel însetat de sânge, văzând că a fost batjocorit de magi, s-a mâniat foarte tare și a trimis să omoare pe toți copiii care erau în Betleem și în toate ținuturile lui, de la doi ani în jos, după vremea pe care o știuse de la magi. (Matei 2:12-16). Căutând împreună cu ei să omoare și un alt copil născut mai înainte de El și negăsindu-l, a ucis pe tatăl său Zaharia, între biserică și altar, în timp ce pruncul a fugit cu mama sa, Elisabeta. Dar nimeni nu-i învinovățește pentru aceasta.

[Sfântul Petru împrumută numele regelui asirian din profeția lui Isaia citată mai sus și îl aplică lui Irod, ca unul care era în dușmănie cu Pruncul Divin Hristos, dar a fost învins de acesta].

14. Dar dacă unii au îndurat multă silnicie și greutăți, și au primit fier în gură și lanțuri, și au rămas neclintiți, pentru dragostea credinței, și au îndurat cu vitejie arderea mâinilor lor, aduși împotriva voinței lor la jertfa cea necurată, așa cum mi-au scris cei mai fericiți mucenici din închisoare despre cei din Libia, la fel ca și alți tovarăși de slujire: astfel de oameni, mai ales când ceilalți frați mărturisesc despre ei, pot continua în preoție și pot fi printre mărturisitori, la fel ca cei care au murit din cauza multor chinuri și nu mai sunt în stare să rostească un cuvânt sau un glas, sau să se miște pentru a se împotrivi celor ce în zadar fac silnicie. Căci nu au consimțit la urâciunea lor, așa cum am auzit din nou de la tovarășii mei de slujire. Oricine trăiește după exemplul lui Timotei să fie numărat printre mărturisitori și ascultă de Cel ce zice: Urmăriți dreptatea, evlavia, credința, dragostea, răbdarea, blândețea; Luptă lupta cea bună a credinței, apucând viața veșnică, la care ai fost chemat, și mărturisind cea bună mărturisire înaintea multor martori. (1 Timotei 6:11-12)

15. (Al Său, din predica de Paște): Nimeni să nu ne mustreze că păzim miercurea și vinerea, zile în care ni se poruncește cu binecuvântare să postim, conform tradiției. Miercurea, din cauza soborului făcut de evrei despre trădarea Domnului, iar vinerea pentru că El a pătimit pentru noi. Duminica însă o petrecem ca pe o zi de bucurie, din cauza Celui care a înviat în ea. În această zi nici măcar nu ne-am plecat genunchiul.